

13.3.1 RS förslag: Ett samordnat elitidrottsstöd för SF

Förslag:

RS föreslår att RF-stämman beslutar

- att** RS får i uppdrag att tillsammans med Sveriges Olympiska Kommité och Sveriges Paralympiska Kommité samt i samverkan med SF, se över hur svensk idrott kan få störst effekt av det samlade elitidrottsstödet; och
- att** RS tillsammans med Sveriges Olympiska Kommité och Sveriges Paralympiska Kommité tar fram en modell för en samordnad optimering av varje organisations kompetens och resurser; samt
- att** modellen beslutas av RS efter samråd med Sveriges Olympiska Kommité och Sveriges Paralympiska Kommité så att implementering kan inledas senast vid årsskiftet 2017/18; och
- att** RS återkommer till RF-stämman 2019 med en rapport över arbetet.

Sammanfattning

Svensk elitidrott är framgångsrik internationellt. Sett till landets storlek levererar idrottare i blågula kläder fantastiska resultat på många håll i världen, i ett stort antal idrotter. I vissa idrotter är vi mer eller mindre världsledande och i andra har vi en bit kvar. Konkurrensen i elitidrotten tilltar för varje år som går och kravet på prestationen och därmed vägen dit blir allt tuffare. Behovet av resurser ökar och det blir än viktigare att optimera de insatser som finns tillgängliga, sett både till ekonomi och verksamhet. I Sverige finns tre organisationer som tillsammans levererar ett samlat stöd till den elitidrott som SF bedriver; Riksidrottsförbundet, Sveriges Olympiska Kommité och Sveriges Paralympiska kommité. Lägga till detta gemensamma utbildningsinsatser för tränare och specialister och även SISU Idrottsutbildarna är en aktiv part i elitidrottsstödet. För att elitidrottsstödet ska bli så effektivt som möjligt föreslår RS att stödet samordnas genom en modell som optimerar varje organisations kompetens och resurser. Detta, menar RS, utgör också en viktig grundsten för att argumentera för en ytterligare ökning av elitidrottsstödet.

Bakgrund

Svensk idrotts internationella prestationer är inte helt enkla att mäta. Är det antalet medaljer i olika mästerskap som är måttet på framgång? Eller spelar det roll i vilken eller vilka idrotter medaljerna tas? Är en medalj i en stor lagidrott mer eller mindre intressant än en medalj i en liten individuell idrott? Har den internationella konkurrensen inom respektive idrott någon betydelse för om ett framstående resultat kan betraktas som framgångsrikt? Eller ska svenska folkets intresse för olika idrotter vägleda hur idrottsrörelsen bör värdera sina insatser?

Centrum för Idrottsforskning (CIF) följer i sin analys av statens stöd till idrotten bland annat det antal medaljer i VM eller motsvarande som svenska landslagstrupper bärgat. 2014 visar den lägsta siffran sedan mätningar började 2010 (184 jämfört med toppnoteringen 272 från 2012). En förklaring kan dock vara när olika idrotter har sina mästerskap, vilket kan handla om allt ifrån varje år till vart fjärde år. Därmed är inte antalet tillgängliga medaljer från ett år till ett annat konstant.

I olympiska sammanhang visar CIF:s analys att svenska topp 8 placeringar i OS rör sig runt 30 (sedan 2000) i sommar-OS, medan motsvarande i vinter-OS ökat från 15 (1998) till 35 (2014). I Paralympics visar Sverige en nedåtgående kurva (försämrade placeringar i nationalsligan) dock med ett trendbrott i vinterspelen 2014. I sammanhanget värt att notera är att under perioden 1998 – 2014 ökade antalet deltagande Paralympiska nationer med 45% samtidigt som antalet medaljevent minskade med 40%. Detta har givetvis stor påverkan på konkurrensförhållandet.

Internetsidan Greatest Sporting Nation (<http://www.greatestsportingnation.com>) visar att Sverige sedan 2008 rört sig mellan placeringarna 11 och 18 bland världens mest framgångsrika elitidrottsländer och då 2016 summeras parkerar landet på en 17:e plats. I motsvarande lista där hänsyn tas till befolkningsmängd landar Sverige på placering 8 med både Norge (3) och Danmark (4) före i rankingen.

Sveriges internationella prestationer sker i en miljö där elitidrotten under ett antal år varit föremål för kraftigt ökad konkurrens. Den så kallade SPLISS-studien (de Bosscher 2008 & 2015) visar att kostnaderna för olympiska och paralympiska medaljer kraftigt har skjutit i höjden. Större satsningar ger inte per automatik flera medaljer, bland annat eftersom väldigt många nationer ständigt förstärker sina satsningar. Samtidigt innebär att stå stilla, att inte öka på satsningen, att ta kliv bakåt och passeras av omvärlden. SPLISS-studien visar också att den största utmaningen för alla nationer, där ingen egentligen hittills lyckats, är att samordna de insatser som görs på ett sätt där inblandade aktörer samtidigt lär av varandra.

Grundförutsättningarna i svenskt elitidrottsstöd rent organisatoriskt är i korthet:

- Riksidrottsförbundet (RF) är svensk idrotts samlande organisation med uppgift att stödja, företräda och leda idrottsrörelsen i gemensamma frågor, såväl nationellt som internationellt. Inom elitidrotten fördelar RF landslagsstödet samt erbjuder kompetensstöd med utbildning, tillämpning (rådgivning) samt forsknings-/utvecklingsprojekt till specialidrottsförbunden och av dem utpekade individer, lag och ledare.
- SISU Idrottsutbildarna (SISU) arrangerar Elittränarutbildningen (ETU) samt även specialistutbildning för idrottspsykologiska rådgivare i form av KBT med inriktning mot elitidrott.
- Sveriges Olympiska Kommitté (SOK) har till uppdrag att förbereda och leda det svenska deltagandet i OS och att bidra till konkurrenskraftiga OS-trupper.
- Sveriges Paralympiska Kommitté har till uppdrag att förbereda för, organisera och genomföra Sveriges deltagande i Paralympics, inkluderat att besluta om aktiva och ledares deltagande samt att bidra till (para-) elitidrottens utveckling, arbeta internationellt och sköta marknadsföring och sponsring.
- Specialidrottsförbunden (SF) äger sin idrott och ansvarar därmed för såväl kort- som långsiktig utveckling av denna, inklusive tävlingsdeltagandet på internationell nivå. Vid OS och Paralympics är det dock Sveriges Olympiska Kommitté respektive Sveriges Paralympiska Kommitté som representerar Sverige.

RS kommentarer

Svensk elitidrott över tid och i ett internationellt perspektiv

Svensk idrotts elitidrottsstöd har diskuterats under många år i flera olika sammanhang. Elitidrottsrådet sammanställde i oktober 2015 en rapport till RS över det samlade elitidrottsstödet. I rapporten syns att det samlade stödet till elitidrotten har ökat rejält under åren 2002 till 2014, från 107 MSEK till 197 MSEK årligen. Läggs även pengar för förberedelser och deltagande i olympiska och paralympiska spel till detta är summorna 118 MSEK från 2002 års siffror jämfört med 240 MSEK 2014. Normalt räknas dock kostnaderna för förberedelser och deltagande inte in i elitidrottsstödet utan ses som ett statligt stöd till en nationell angelägenhet (evenemang), dock kommande ur idrottens totala anslag från staten. Undantas kostnader för förberedelser till och deltagande i OS och Paralympics har det samlade elitidrottsstödet i svensk idrott från 2002 till 2014 ökat med 84%. Av totalt 197 MSEK i samlat elitidrottsstöd är ca 90 MSEK kommersiella pengar inom ramen för Sveriges Olympiska Kommittés och Sveriges Paralympiska Kommittés satsningar.

Som internationell jämförelse kan nämnas att Storbritanniens elitidrottssatsning, med statliga pengar genom UK Sport, under fyraårscykeln fram till 2002 låg på nästan 17,5 MGBP (253 MSEK) årligen för att under motsvarande fyraårscykel mot London 2012 nå smått ofattbara 81 MGBP (866 MSEK). Att jämföra faktiska nivåer är knappast meningsfullt men sett till den procentuella ökningen har Storbritannien mellan 2002 och 2012 ökat sin satsning med 363%. Inte heller denna satsning inkluderar kostnader för förberedelser och deltagande i själva spelen eftersom dessa bärs av British Olympic Association (BOA) och British Paralympic Association (BPA) respektive. Båda dessa organisationer verkar utan statligt stöd och finansierar sin verksamhet med kommersiella medel. Siffrorna ger onekligen stöd för att det i världen pågår en slags kapprustning i elitidrottssammanhang. Utgångspunkten för RS förslag är att Sverige, enligt målet 2025 *svensk idrott ska nå fler idrottsliga framgångar internationellt*, i denna kapprustning vill mer och kan mer. Ett första steg i detta är att optimera de resurser som idag finns. Nästa steg för den samlade satsningen är att söka vägar för att stärka satsningen ytterligare där RS vill påpeka att RF-stämman redan i Verksamhetsinriktning 2016–17 antog ett mål om att förstärka elitidrottsstödet. En ökad satsning på elitidrott, inom ramen för ett samordnat elitidrottsstöd, är också en av de framträdande punkterna i RF:s anslagsframställan till regeringen inför budgetåret 2018.

Styrkor och svagheter

I denna kontext av knivskarpt internationellt motstånd vill svensk idrott och svenska idrottare konkurrera. Ska detta lyckas är RS övertygad om att idrottsrörelsen som helhet behöver samlas kring de konkurrensfördelar som svensk idrott både har och ytterligare kan utveckla. I olika dialoger som RF höll under 2016 med SF-företrädare genomfördes en så kallad SWOT-analys. Här anges som styrkor den starka föreningsverksamheten som i ett internationellt perspektiv ger många en god start i idrotten, ett i många avseenden redan målstyrt elitidrottsstöd, topp- och talangprogrammet inom SOK:s verksamhet, Bosön som utvecklingscenter (som dock dels behöver utvecklas och gärna få bröder och systrar på andra håll i landet) samt tillgång till spetskompetens i form av gemensamma stödresurser (vilka alltså i dagsläget återfinns hos tre organisationer). Bland svagheter är den starkaste

synpunkten att medlemmarna upplever en oenighet mellan RF och SOK, att detta förmodligen resulterar i suboptimering av resurser, att kompetensstöden från olika organisationer inte är samordnade, att resurserna är små samt att elitstödsmodellen (totalt sett) är otydlig och ger ojämn fördelning av medel över tid (försvarar långsiktig planering).

Den SWOT-analys som sammanställts från diskussionerna under SF-dialogerna diskuterades vidare under elitidrottsrådets möte i december 2016. Elitidrottsrådet förstärkte ytterligare uppfattningen om oenigheten och gick till och med så långt att man uttryckte det som ”resursslöseri” att ha flera organisationer för stöd till elitidrotten. Elitidrottsrådet önskar vidare föra samtal om detta med ordföranden i respektive organisation vilket RS menar kan utgöra en del i beredningen av förslaget till en framtida modell.

Samordning för bättre resursanvändning och större effekt

I publikationen *Flaggskepsfabriken* (Södergren, 2016) har forskare studerat tio svenska globala företag och sökt efter deras konkurrensfördelar. Bland dessa återfinns den svenska kultur som gör att anställda har en insikt om företagets riktning och aktuella mål samt företagets sätt att utifrån detta organisera samarbetet. RS ser inget skäl att tro att det inom elitidrotten skulle vara annorlunda utan att en effektiv samordning av de olika delar som idag utgör elitidrottsstödet skulle kunna ske. Enligt ordboken betyder samordna att ”anpassa två eller flera saker till varandra, koordinera” medan samverkan enligt samma källa handlar om ”arbete mot ett gemensamt mål”. Den samordning som RS nu föreslår utgår ifrån att befintliga organisationer bibehålls.

RS menar att svensk idrott bör samordna olika organisationers (RF, Sveriges Olympiska Kommitté och Sveriges Paralympiska Kommitté) elitidrottsstöd. Samordningen ska vara operativ och inte handla om sammanslagning eller organisatorisk förändring. Syftet är att stärka effekten av de olika resursströmmarna och stärka SF:s förmåga att driva sin egen elitidrottsutveckling, bland annat genom att etablera ett gemensamt kompetensstöd som även det syftar till att stärka SF:s egna kompetens inom området. Svensk elitidrott, liksom idrottsrörelsen i övrigt, bygger på att SF har ansvaret att utveckla sin egen idrott, med RF och SISU som samlade stödorganisationer. Detta, menar RS, måste tydligt framgå i modellen. SF ska ha möjlighet att göra prioriteringar i sin breda flora av tävlingsuppdrag, så som EM, VM och annat, där Sveriges Olympiska Kommitté utgör ett stöd i relation till OS och Sveriges Paralympiska Kommitté likaledes inför Paralympics. Även icke Olympiska eller Paralympiska SF ska stärkas av elitidrottsstödet samordning, bland annat genom att den samlade kunskapen i stödapparaten blir större.

Modellen för samordning för ett optimerat elitidrottsstöd ska:

1. Styra de centrala och regionala stöden så att nyttan för SF blir den största möjliga,
2. Ha gemensam operativ ledning med uppdraget att stödja SF och främst SF:s förmåga att utveckla sin egen elitidrott, och
3. Säkerställa att det ickemonetära stödet består av tester, rådgivning, utvecklingsprojekt och utbildning som baseras på vetenskaplig grund inom för idrotten gemensamma kompetensområden, samt genom detta
4. Skapa enighet mellan RF, dess distrikt och Sveriges Olympiska Kommitté samt Sveriges Paralympiska Kommitté.